

glorieuse daden aan Og en Sihon. Ze zwijgen natuurlijk van wat pas geschied is met Jericho en Ai. Ze nemen den schijn aan alsof ze daarvan in hun afgelegen, vreemd land nog niet gehoord hebben. U kunt wel nagaan van hoever we komen, zeggen ze: dit brood was vers, toen we op reis togen, nu is het droog en beschimmeld; deze wijnzakken waren nieuw, toen we van huis gingen; nu zijn ze oud en stuk, onderweg haastig gerepareerd.

Zoo vragen zij vrede en een verbond.

Jozua en de oudsten van Israël gelooven al die misleidende woorden. Maar toch niet zonder verzoek om nadere inlichtingen.

Zij zijn zelfs waakzaam, eenigszins achterdochtig.

„Zijt gij geen vijanden? Woont ge niet in het midden van ons?”

Met het ontkennend antwoord en den ontkennenden schijn der dingen stellen zij zich echter tevreden.

En ze nemen alleen één steekproef.

Ze pakken van het étalage-artikel uit den winkel der leugenen: het beschimmelde brood.

Ze vallen het in hun handen. Ze bezien het van alle kanten; ze trachten er zelfs van te eten: 'tis als steen.

Nu zijn ze overtuigd.

Dat brood liegt niet.

Ze kunnen gerust, zonder verder onderzoek, het gevraagde verbond sluiten en bezweren, en den gevraagden vrede garandeeren.

Vanwege de mooie woorden en den eenstemmigen schijn.

En vanwege de steekproef.

Maar die steekproef bleek toch onvoldoende.

Jozua en zijn oudsten hadden met God te rade moeten gaan en den mond des Heeren moeten vragen.

Zij achtten dit overbodig. De proef op de som was duidelijk genoeg geweest: het droge brood.

Zoo liepen ze in den val.

Laten wij ook maar oppassen, in onze dagen, voor het beschimmelde brood der Gibeonieten, die vrede vragen en een verbond.

Gods volk, Christus' Kerk blijft altijd van vijanden omringd. Van sterke. Maar vooral van sluwe, die den Naam des Heeren nog noemen en aandringen op verband, verbinding, verbond; op vrede, vriendschap en samenwerking.

Laten wij ook maar oppassen voor oppervlakkige steekproeven. Anders hebben we ons verkocht, eer we het weten. En we gelooven den schijn, die liegt.

Het dorre brood. De kapotte wijnzakken. En het noemen van den Naam onzes God, terwijl men zijn eigen naam verzwijgt, en alleen spreekt van een ver, vreemd land.

Laten wij bij het beproeven der vriendschapsgewillige geesten in ons persoonlijk en kerkelijk leven, in onze Wetenschap en Kunst, ons nooit tevreden stellen met een afgaan op den schijn, en de ter bezichtiging gestelde artikelen, maar „den mond des Heeren vragen”, aan Zijn Woord de beginselen toetsen dergenen die ons verbond vragen, om ons vonnis te voorkomen.

Opdat we de handen niet lichtvaardig opheffen tot den eed, inplaats dat we er het zwaard mee grijpen, als dit laatste van Gods wege plicht is.

Ons isolement met den Heere is begeerlijker dan allen vrede en verbond met Gibeonieten.

Geen onvoldoende steekproef.

Maar nauwgezette toetsing aan Gods Woord.

Die alleen geeft waarborg. F. C. M.

KERKELIJK LEVEN

De werkwijze onzer Synodes.

VIII (Slot).

Thans willen wij in het kort saamvatten wat wij ter verbetering van de werkwijze onzer Synodes in de voorafgaande artikelen hebben voorgesteld.

1. Wanneer een Synode met een eenigszins rijk voorzien agendum samen komt, geve zij in de eerste dagen aan de commissies meer gelegenheid aan de rapporten te werken. Zij vangen de publieke zittingen niet op Donderdag, maar op Vrijdag aan.

2. Geen commissie-rapport worde ter Synode behandeld, waarvan de konklusies niet te voren aan de Synode-leden zijn toegezonden.

3. Zij organiseere een multiplicatie-bureau, dat met bekwaam spoed de resultaten van wat in de commissies besproken werd door type-writing of anderszins vermenigvuldigt.

4. De rapporten over de rapporten brengen het advies der desbetreffende commissie in zijn geheel op de Synode en niet bij gedeelten.

5. Bij de rapporten over de rapporten, insoover de laatste gepubliceerd zijn, worde er voor gewaakt niet te herhalen, ook niet in een kort overzicht, wat reeds in de laatste is opgenomen, wijl

ieder Synode-lid geacht moet worden de hem toegezonden rapporten te kennen.

6. Niet alleen de rapporten, waaromtrent een vorige Synode besloot, dat zij op een bepaalden tijd aan de kerken moeten worden toegezonden, maar alle rapporten, die door Deputaatschappen zullen worden uitgebracht en in de Acta zullen worden opgenomen, behoorren minstens veertien dagen vóór het samenkomen der Synode gedrukt in het bezit van de afgevaardigden naar de Synode te zijn.

7. Met het oog op de uitvoering van het sub. 6 genoemde wijze elke Synode den drukker van de Acta der volgende Synode aan, opdat het zetsel van de rapporten kan blijven staan en in die Acta zonder extra-kosten kan worden opgenomen.

8. Rapporten over voorstellen, welke bij de Synode worden ingediend, nemen die voorstellen, zoo zij in het Agendum zijn afgedrukt, niet opnieuw in zich op, maar verwijzen eenvoudig naar het agendum.

9. Indien er over één en dezelfde zaak meer voorstellen zijn gedaan, geve de rapporten daarvan een zeer kort, niet beredeneerd overzicht.

10. De rapporten worden anders ingekleed dan op de gebruikelijke wijze, welke aan onslachtigheid leidt. Zij geven eerst de konklusies en sommen daarna de motieven op, welke tot die konklusies hebben geleid.

11. Voorstellen tot betuiging van dank en tot verleen van décharge blijven uit de rapporten geweerd. Deze betuigingen en verklaringen geschieden alleen bij monde van den praeses. Slechts wanneer geen dank kan worden betuigd en geen décharge kan worden verleend naar het oordeel der commissie, worde dit in het rapport vermeld.

12. Meer dan toenogtoe worde erop toegezien, dat geen andere zaken op de Synode worden behandeld, dan die op mindere vergaderingen inderdaad niet konden worden afgehandeld. Aan de neiging van mindere vergaderingen om een beslissing van de Synode uit te lokken, wijl op gezag van haar uitspraken lichter worden aanvaard, worde niet toegegeven. Alleen zulke zaken, welke voor alle kerken van belang zijn, worden rechtstreeks ter Synode toegelaten.

Welke weg moet nu worden ingeslagen om alle of vele van de genoemde verbeteringen zoo spoedig mogelijk te zien aangebracht?

Hier kan tusschen drieërlei weg worden gekozen. Vooreerst kan een plaatselijke kerk de verbeterde werkwijze van de Synode in een voorstel bij de Synode aanhangig maken.

Vervolgens kunnen één of meer Synode-leden bij den aanvang der Synode dienaangaande een besluit uitlokken met het verzoek dit te behandelen vóórdat de commissies haar arbeid aanvangen.

Eindelijk kan een voorstel van gelijke strekking later ter Synode worden ingediend met het verzoek, dat hiervoor Deputaten zullen worden benoemd.

Wij kunnen hier niet aangeven, welke van deze drie wegen de rechte is.

Want kerkrechtelijk kan elk der drie worden bewaard.

Wel zij het ons vergund op te merken, dat de tweede waarschijnlijk de kortste zal zijn.

Daarbij kan de zaak op de vergaderde Synode zelf haar beslag krijgen en aanstonds in toepassing worden gebracht.

Zóó zou de Synode van Arnhem er nog van kunnen profiteeren en de kerken er dadelijk mee zijn gebaat.

Maar daarvoor is noodig, dat er ten aanzien van de verbeteringen, welke de werkwijze der Synode dient te ondergaan, van meet af zoo al niet volledige, dan toch vergaande eenstemmigheid heerscht.

Is dat niet het geval, dan zal er een commissie voor benoemd moeten worden en dan valt het niet te verwachten, dat deze op zulk een tijd gereed zal zijn, dat de commissies met haar arbeid hiermee reeds rekening kunnen houden.

Maar dan nog zou het de baat kunnen opleveren, dat reeds staande de Synode deze zaak onder de oogen wordt gezien en een besluit wordt genomen, dat de volgende Synode van het begin af ten goede komt.

Bij den derden weg, welken wij wezen, is dat uitgesloten.

Dan vergadert zulk een Deputaatschap in den tijd tusschen de Synode van Arnhem en haar opvolger. Een rapport wordt opgesteld. Dat wordt dan op de Synode van 1933 behandeld. En indien de zaak daar haar beslag krijgt is het 1936 voor een verbeterde werkwijze in werking kan worden gesteld.

Daarom lijkt deze weg ons het minst aanbevelenswaardig van de drie.

Gaat men den eersten weg op, dan is het niet onmogelijk, dat reeds in 1933 de verbeteringen worden ingevoerd.

Natuurlijk zou het moderamen van de Synode van Arnhem, gesecondeerd door de beide hoogleraren in het kerkrecht, die bij de verdeling van den arbeid hulp verleen, dadelijk met zulk een plan van verbetering kunnen komen.

Dat zou wellicht de meeste kans van slagen hebben.

Het zou kunnen worden voorgelagen als een proef.

En tegen zulk een proef zou dunkt ons weinig bezwaar rijzen.

Het zou niet op den weg van het moderamen liggen een definitief voorstel in te dienen, dat ook volgende Synodes zou binden.

Maar als proef voor deze Synode zou het heel goed kunnen.

Intusschen hebben wij hiermee onze meening gezegd.

Wij hopen, dat ook andere persorganen er hun aandacht aan zullen schenken.

Wij menen op onze uiteenzetting kritiek oefenen, het is ons best.

Mits men het dan maar niet bij kritiek laat, doch een werkwijze uitdenkt, die uitnemender is.

Gelijk het nu is kan het niet blijven.

Onze Synodes werken te onoeconomisch en dat niet alleen in financieelen zin.

Laten we hieraan nog een tweemaal wenschen mogen toevoegen.

Te Groningen was een compleet stel der Acta van de Synodes, die van 1892 af gehouden zijn, aanwezig.

Daarmee heeft de kerk van Groningen — zij was het immers, die hiervoor zorgde — aan een door velen uitgesproken verlangen voldaan.

Toch bleek meer dan eens, dat één stel niet voldoende is.

Zelf troffen we het meermalen, dat een door ons gezocht exemplaar in andere handen was.

Zou de kerk van Arnhem niet voor meer stellen kunnen zorgen?

En voor het vervolg lijkt het ons het beste, dat onze kerken, die reeds een Synodaal meubilair bezitten, zich minstens vijf stellen van de Acta aanschaffen en die tegelijk met het meubilair laten verhuizen.

Te meer moet hierop aangedrongen, wijl men er niet zoo vast op rekenen kan, dat Synode-leden zelf de Acta van vroegere Synodes zullen meebrengen.

Vooral door die van de Synode van Groningen gaan de Acta het menschelek draagvermogen en de ruimte in handbagage schier te boven. En het mag toch van de Synode-leden niet verlangd, dat zij hun benoedigdheden laten oversturen per Van Gend en Loos.

Onze tweede wensch houdt hiermee verband.

De Synodes laten voortaan haar Acta drukken op dun papier, dat daarom niet minder degelijk behoeft te zijn.

Deputaten moeten dikwijls voor hun vergaderingen de Acta der laatste Synodes bij zich hebben.

Hoe gaarne zij zich voor hun opdracht ook op offeringen getroosten en lasten dragen, men behoeft hun die niet onnoodig op te leggen.

Dit pleidooi voeren we voor de toekomst.

De tegenwoordige Acta-lasten kunnen niet meer worden verlicht.

Maar erger kan voorkomen.

Gaarne zien we toekomstige Deputaten en Synode-leden met opgeheven hoofd en veerkrachten treden de vergaderingen binnentreden.

En niet met gekromden rug, huggende borst en sloomen gang.

— Gereformeerde beginselen. II.

De publikatie van den Senaat der Vrije Universiteit inzake de Gereformeerde beginselen blijft ook voor het heden een belangrijk stuk.

Het heeft natuurlijk een historischen achtergrond.

Evenwel zullen wij dien hier niet trachten te teekenen, omdat wij slechts een paar opmerkingen wenschen te plaatsen en geen breede artikelen reeds daarover willen schrijven.

De eerste stelling geldt de uitdrukking „Gereformeerde” beginselen.

Men kan den indruk niet van zich zetten, dat de opsteller voor zichzelf aan „Calvinistische” beginselen de voorkeur gaf.

Wat hij ter verdediging van den term Gereformeerde beginselen aanvoert houdt feitelijk de bekentenis in, dat Calvinistische beginselen beter zou zijn.

Al dadelijk wordt verklaard: „onder Gereformeerde beginselen is in Art. 2 der Statuten te verstaan: de beginselen van het Calvinisme”.

Klaarblijkelijk worden alzoo Gereformeerde en Calvinistische beginselen als identiek beschouwd.

Beide uitdrukkingen worden dan ook in de volgende stellingen door elkander gebruikt.

Ter rechtvaardiging van den term „Gereformeerde” beginselen wordt aangevoerd, dat het Calvinisme op Gereformeerde terrein de meest principieele uiting van het Gereformeerde leven vertoont, zoodat dit hieruit en niet uit zijn zwakkere en minder zuivere formatiën moet worden gekend.

Doch van te voren was toegegeven, „dat de naam van „Gereformeerde” ook wel gebezigd is ter aanduiding van het Zwinglianisme en op Duitschen bodem een ten deele Melanctoniaansche strooming dekte, ja, zelfs hier te lande met zekere voorliefde werd aangegegrepen.”

Mag hieruit niet worden afgeleid, dat „Gereformeerde” op zichzelf nog niet scherp genoeg het karakter der beginselen doet uitkomen en alleen

kan worden aanvaard, wanneer er een uitleg van wordt uitgegeven?

Die uitleg bevredigt niet geheel.

Immers, als men zegt: het praedikaat „Gereformeerde“ is te aanvaarden, omdat het Calvinisme de meest principiële uiting van het Gereformeerde leven verloon, wordt aanstonds de vraag geboren: maar waarom dan niet liever van „Christelijke“ beginselen gesproken?

De term „Christelijke“ beginselen kan op precies denzelfden grond in bescherming worden genomen.

Want het is evenzeer waar: het Calvinisme verloon de meest principiële uiting van het Christelijke leven en dit moet hieruit en niet uit zijn zwakkere en minder zuivere formalies worden gekend.

Het slot van de stelling voegt hieraan toe, dat de term Gereformeerde beginselen hierom ook kan worden gebruikt, omdat in het vervolg van Art. 2 de Gereformeerde beginselen voor de Theologie nader gebonden worden aan de Formulieren van Eenigheid der streng Calvinistische Kerken in Nederland.

Het woord Gereformeerde wordt hier dus als ruimer voorgesteld dan het woord Calvinistisch.

Tot op zekere hoogte is dat ook zoo.

Op zichzelf genomen bestrijkt het Gereformeerde een breder veld dan het Calvinistische.

Het is dikwijls synoniem met Protestantisch.

Calvinistisch is geschikter om onze geestesrichting nauwkeurig aan te duiden.

Daar staat tegenover, dat op zijn beurt Calvinistisch weer ruimer is dan Gereformeerde.

Wel is er in de eerste stelling sprake van Calvinistische Kerk.

Deze terminologie wordt echter weinig gevolgd.

De spraakmakende gemeente reserveert „Gereformeerde“ voor al wat op het kerkelijke leven betrekking heeft, op de belijdenis en al wat direct aan de belijdenis gebonden is.

Vandaar dat men het heeft over Gereformeerde Kerken, Gereformeerde konfessie, Gereformeerde kerkrecht, Gereformeerde dogmatiek, Gereformeerde ethiek, enz.

Terwijl men daartegenover liever spreekt van Calvinistische staatkunde, Calvinistische kunst, Calvinistische Juristenvereniging, enz.

Er bestaat geen bezwaar tegen, beide woorden door elkander te gebruiken, mits geen gevaar voor misverstand dreigt.

Zou men aan „Gereformeerde“ een wijder betekenis hechten dan aan Calvinistisch, dan bedient men zich van het laatste.

Wel toont men zich in sommige kringen voor het woord Calvinistisch nog een weinig kopschuw. Maar betere voorlichting kan dit euvél verhelpen. Verba volent usu.

En dan is er wel niemand, die zich Calvinist noemt en die ook maar eenigszins aan persoonsverheerlijking van Calvin doet.

Ook de vraag of Calvin het zou hebben goed gevonden, dat men zijn naam aan een richting heeft verbonden, is hier niet beslissend. Voetius zou het stellig ook niet hebben goedgekeurd, dat men hen, die aan zijn zijde stonden, Voetianen noemde in tegenstelling met de Coccejanen. De wensch van personen kan niet altijd worden geëerbiedigd.

Waar zouden we in de praktijk heen moeten, indien we geen persoonsnamen mochten gebruiken om een strooming of een stelsel te typeren?

Dan zouden we ook niet mogen spreken van Lutherischen, Arminianen, Labadisten, Cartesianen, Kantianisme, Hegelianisme, enz.

Trouwens het wordt door de Schrift ook niet verboden den naam van een persoon aan een groep van menschen te verbinden.

Sterker. De Schrift geeft het voorbeeld.

De Heiland sprak van Nathanaël: ziedaar een Israëliet in wien geen bedrog is. Door Hemzelf werd het volk genoemd naar een mensch, naar Israël.

Hetzelfde volk wordt ook benoemd als Joden, wat afkomstig is van Juda.

Voorts vindt men er namen als Rechabieten, Kalebieten, Bethlehemieten, Moabieten, Edomieten, Herodianen, Nicolaïeten.

De Schrift is er vol van.

Wel beroept men zich op den 1sten brief aan de Korintheïers, waar Paulus het laakt, dat de een zegt: ik ben van Paulus, de ander ik ben van Cefas, de derde: ik van Apollos.

Maar dat ziet niet op het gebruik van namen.

Er bestaat volstrekt geen grond voor, aan te nemen, dat de partijen in Korinthe zich Paulinisten, Apollonisten of zoo noemden.

Wel waarschuwde de apostel, dat men de scheuringen in de gemeente niet zal rechtvaardigen door zich in naam bij een van de geestelijke leidslieden aan te sluiten.

Deze zijn er zelf niet van gediend.

Maar door zich Calvinist te noemen verwekt men geen scheuring.

Het christendom, dat zijn tolk vond in Calvin, verloon nu eenmaal een ander type dan dat van Luther of Rome.

Niemand heet zich Calvinist om daarmee te kennen te geven, dat Christus gedeeld is, of Calvin voor hem is gekruisigd.

We hebben hier te doen met historisch ontstane stroomingen.

Tusschen hen, die spraken: ik ben van Paulus, en: ik van Apollos, bestond er geen principiële verschil.

Zij hadden alleen voorkeur voor een bepaald persoon.

Dat is bij de Calvinisten en de Lutherschen niet het geval.

Die verschillen principiële van elkander.

Hun namen drukken slechts uit, dat dit principiële verschil het eerst aan het licht kwam bij Luther en Calvin.

De vergelijking met wat in Korinthe voorviel gaat alzoo ten eenenmale mank.

Men geve in onzen kring noch het praedikaat Christelijk, noch Gereformeerde, noch Calvinistisch prijs.

Men hebbe den moed om de Gereformeerde beginselen ook Calvinistische beginselen te heeten.

— Kerk des Woords.

In den laatsten tijd leest men dikwijls, dat de kerk moet zijn kerk des Woords.

Die uitdrukking is gevormd naar analogie van een andere: theologie des Woords.

Ze wordt vooral gebezigd in den kring van Barth.

In ons land is vooral prof. Haitjema er mee in de weer.

Kerk des Woords!

De term klinkt buitengewoon zwaar.

Maar is hij ook juist?

Het komt ons voor dat hier het zware omhulsel een lichten inhoud gewicht moet bijzetten.

Want als men gaat onderzoeken, wat men er mee bedoelt, valt het tegen.

Is het een kerk, waar de Heilige Schrift in alles de maatstaf is? Waar alleen zij, die onvoorwaardelijk buigen voor het onfeilbaar Woord van God, deel van kunnen uitmaken?

Dat niet.

De Schriftaanraders moeten met clementie worden behandeld.

Kerk des Woords!

Wil dat zeggen, dat er de Schrift als het Woord God: moet worden gepredikt?

Indien dat het geval is, is de bijvoeging „des Woords“ geheel overbodig.

Want een kerk waar de Schrift niet wordt verkondigd is geen kerk.

Daarom zegt „Kerk des Woords“ feitelijk niets.

Er zijn er — en prof. Haitjema behoort ook tot hen — die zich aan extra-zware woorden te buiten gaan.

Maar de zaken en de daden beantwoorden daaraan niet.

De een dooziet dat vroeger dan de ander.

Eens gaat echter aller oog ervoor open.

Wat minder uiterlijk verloon en wat meer innerlijke waarde zou kerk en theologie in onzen tijd ten goede komen.

HEPP.

De beteekenis van de Genestet's poëzie. II.

In het vorige artikel¹⁾ wees ik er op, dat men, om de waardij van een literatuurschepping te verstaan onderzoeken moet drie factoren: in hoeverre vindt men onder den tijd van den kunstenaar in zijn werk weerspiegeld, in hoeverre herkent men daarin zijn persoonlijkheid, in hoeverre voldoet het aan de eischen van techniek. Zulks in verband met de vraag naar de beteekenis van het werk van de Genestet.

Omtrent het eerste van de hier genoemde punten wees een, uiteraard korte, beschouwing op een zeer duidelijke correspondentie tusschen de Genestet's dichtelijke arbeid en den tijd, waarin hij leefde, zoodat de slotsom was, dat aan deze voorwaarde voor beteekenis die arbeid ongetwijfeld voldoet.

Thans komt dan de tweede quaestie aan de orde: in hoeverre herkent men in dat tijdspelelende de persoonlijkheid van den dichter.

Wanneer men ten dezen eens vergelijkt het werk van Tollens met dat van de Genestet vindt men het antwoord in 'algemeen op deze vraag. Tollens blijkt een volkomen vertegenwoordiger van zijn tijd. Diens uitgangspunt is immers het klein-burgerlijke milieu: hij dicht over, en ook voor den kleinen man, getuige de voor ieder begrijpbare vorm en het overheerschende van het rijm; zelfgenoegzaamheid, woordengodsvrucht en deugd, de karaktertrekken van den tijd, zijn ook de karakteristieken van zijn werk; in zijn dicht is hij met dien geest van zijn tijd als geïnfecteerd. Bij de Genestet daarentegen staat de zaak gansch anders. Hij reflecteert dien tijd, maar staat er in vele opzichten boven: hij oefent critiek, scherp vaak en geestig; hij deunt niet mee in den gang der stage zelfverheffing, maar gaat er tegen in; hij trekt van leer tegen het deugd-etiket, gispt de

woordenvroomheid, toont tegen een godsvrucht, die niet uit haar openbaring blijkt. De bewijzen van dit alles zijn uit 'n poëzie van overal samen te brengen. Men denke maar weer aan de Leeke-dichtjes, aan gedichten als „De Handdruk“, „Gezond Verstand“, „De Man van 'ware midden“, „De kracht“, „Anni's taal“, „Alarmisten“, en, wat het laatstgenoemde betreft, aan „Twee in één huis“, „Leer en Leven“, „Jan Rap“ e.d. Hij is dus allermint, gelijk Tollens, de spreektrampet van zijn tijd, maar hekel, „de kranke, de geschokte maatschappij, vol onverschilligheid, alarm en dweparij“.

Deze houding nu vloeit voort uit zijn persoonlijkheid²⁾. Als we uit de verschillende trekken een zielebeeld van de Genestet ons vormen, zien we hem allereerst vol belangstelling voor het leven, maar valt het levens op, hoe hij dat leven met eigen oogen bekijkt en hoe hij al wat schijn is, onmiddellijk ontmaskert. Met zijn instinct herkent hij aanstonds alle aanstellerij en woordenpraal, al wat opgeschroefd is en niet waarmachtig.

Daarbij brengt zijn natuur er hem toe met dien schijn den spul te drijven (men denke aan „De Sint Nikolaasavond“, wat „ridicul“ is, zooals hij zegt, lachwekkend dus, ook in zijn belachelijkheid te doen uitkomen. Maar, omdat diep in zijn ziel ernst leeft en gevoel voor de veelvuldige levens-tragiek door het vergankelijke, teleurstellende, moeilijke van het menschenleven, is zijn spot toch altijd weer met ernst gemeend, is er in zijn lachen ten slotte steeds iets van weemoed. Daarom is hij de echte humorist.

En dan is zijn humor van alle oppervlakkigheid vrij. Want, naast scherpte van verstand kenmerkt hem innigheid van gemoed. Hij heeft iets mystieks; in hem leeft een voortdurend verlangen naar de gemeenschap met God (getuige „Avondzon“, „Liefde“, „Terugblik“ e.d.), omdat zijn ziel God niet misen kan („Levenswaardige“). Door die gemoedswarmte wordt zijn humor beziel en daarom is ze fijn, heeft ze ook inhoud.

Met zijn verstand echter blijft hij achter vele raadselen haken („Peinzensmoede“) en zoo is er iets dualistisch in hem. Tegenover gevoeligheid, een „haast vrouwelijke teederheid“, een stille vroomheid ook („Het haantje van den toren“), staat een sterke verstandelijkheid, een bijna cynische critiek („Demon“, „Boutade“). Maar daarom is hij, gelijk wel beweerd is, volstrekt nog niet een man zonder evenwicht. Zijn temperament, zijn nerveuze natuur moge hem soms doen praten als een opstandige, in zijn hart leeft de begeerte tot aanvaarding, tot berusting. Het „Fiat Voluntas“, Uw wil geschiede, is metterdaad zijn levensdevies en uit die kracht der aanvaarding heeft hij geleefd in de korte en door veel verdriet verdonkerde jaren, die hem gegund zijn geweest.

Letten we nu in het licht van deze analyse op het tijdspelelende in de Genestet's werk, dan zien we dat daarin aanstonds de persoonlijkheid van den dichter te herkennen valt. De Genestet reageert op de dingen precies zooals hij is. In zijn poëzie zien we hem zelf, helder van verstand, zacht van gemoed; vol van lust tot leven, maar ook bezittend den moed tot sterven; afkeerig van vroom gepraat, maar begeerig naar vromen wandel; grimmend tegen veel en velen, doch aanstonds bereid tot verzoening en onderwerping.

Hier nu hebben we het tweede element dat we behoeven om de beteekenis van de Genestet's poëzie vast te stellen. In dat, wat als literaire kunst wezenlijke waardij heeft, moet de persoonlijkheid van den kunstenaar leven. En aan dien eisch zien we in de Genestet's poëzie voldaan. Het is dan ook niet toevallig, dat de Tachtigers, toen de storm van hun verzet tegen de „domineespoëzie“ wat geluwd was, al vrij spoedig begonnen te zeggen, dat ze zich ten aanzien van de Genestet hadden vergist. In zijn „Nieuwe Literatuurgeschiedenis“³⁾ dekte Kloos den aftocht met te zeggen: „Wij menschen van heden, denken en voelen natuurlijk weer heel anders als de Genestet in zijn tijd dat deed, maar zijn zeggingswijze nadert, in haar betrekkelijke natuurlijkheid iets dichtert tot die der beste modernen, dan het stilzwijgend afgesproken taalje der andere predikende poëten dat kon. Hij was geen door geheel nieuwe schoonheid sterk overweldigende, zooals Jacques Perk, maar wel een beminlijke, nooit te vergetene overgangsfiguur“. Hier spreekt duidelijk een waardeering, die om wat in 'eigen kamp beweerd was getemperd moest worden, maar toch niet achterwege blijven kon, een waardeering ook, die voortvloeide uit een erkennen van de beteekenis van de Genestet's poëzie.

En nu is er nog het derde punt: in hoeverre voldoet de Genestet's werk aan de eischen van techniek. Met name sinds de beweging van Tachtig hebben we geleerd dat verskunst wat anders is dan rijmvaardigheid, en dat voor wezenlijke poëzie, wat het formeel betreft, rythme en klankkracht onmisbare voorwaarden zijn. Toetst men nu de Genestet's poëzie aan die eischen, dan is de uitkomst niet twijfelachtig. Zeker, er is iets ouderwetsch in vele zijner verzen: bepaalde vormen (stanza, oktava, rima) die hij graag gebruikt, zijn verouderd. Ook vindt een naarstig speurder cliché's in zijn verzen.

¹⁾ Twee drukfouten in dat artikel mischen correctie: blz. 61, 3e kolom. Regel 11 leze men: „... jaren te kennen; idem regel 21 van de zaak.

²⁾ Men zie hierover het art. van Dr. H. L. Oort, Gids 1905.

³⁾ Dl. V. blz. 180.